

Dan BĂLTEANU

ACADEMICIANUL VICTOR TUFESCU PERSONALITATE MARCANTĂ A GEOGRAFIEI ROMÂNEȘTI

Abstract: Victor Tufescu, a member of the Romanian Academy, is one of the great figures of the 20th century who contributed to the making of modern Romanian Geography. His activity spans over six decades, coinciding with the foundation and development of this science on a modern basis, in a period marked by contradictions and difficulties, by dramatic episodes.

His work, which contains over 300 scientific studies, published in our country and abroad, tackles a wide range of physical, human and regional geography topics.

In 1935, he was the first to win the post of teacher at "Meșotă" High School in Brașov, against 180 competitors.

His marriage to Liliana Dolinescu, a high-school teacher in Botoșani, created the requisite family background for his further scientific activity.

Academicianul Victor Tufescu face parte din generația marilor personalități ale secolului al XX-lea, care au făurit geografia modernă românească.

Activitatea sa științifică, extinsă între anii 1930 și 2000 coincide, practic, cu perioada de dezvoltare a geografiei moderne românești, perioadă plină de greutate și contradicții, uneori dramatice, pe care profesorul a parcurs-o cu demnitate și tărie morală, reușind să depășească de fiecare dată momentele dificile ale vieții.

Geografia a avut în profesorul Tufescu un slujitor de excepție, care a contribuit semnificativ la menținerea spiritului integrator și identității obiectului de cercetare, realizând o operă impresionantă.

Profesorul Tufescu a dat literaturii de specialitate peste 300 de lucrări științifice de mare valoare, în domeniul geografiei fizice, al geografiei regionale și al geografiei umane, ideile și conceptele sale păstrându-și întreaga valoare peste decenii. A fost, totodată, un mare profesor, activitate pe care a desfășurat-o cu dăruire atât la Academia de Înalte Studii Industriale și Comerciale, devenită ulterior Academia de Studii Economice, cât și la Universitatea din București.

Ca unul care, alături de profesorul Vintilă Mihăilescu, a participat în 1944 la întemeierea Institutului de Geografie, Profesorul Tufescu a subliniat în repetate rânduri necesitatea ca geografia „să nu se îndepărteze de sensul ei fundamental de știință a corelațiilor și a interferențelor dintre geosferele naturale și antroposferă”, așa cum arăta Simion Mehedinți încă din primul an al secolului trecut.

Încă din primele articole științifice, profesorul Tufescu a acordat o atenție deosebită cercetării relațiilor om-mediu, pe care le considera esențiale pentru menținerea spiritului integrator și a identității obiectului de cercetare geografică.

O pondere importantă în opera profesorului Tufescu o dețin aspectele legate de dinamica actuală a reliefului, care au fost abordate într-o strânsă corelație cu activitățile umane și cu totalitatea factorilor și condițiilor fizico-geografice. Impactul fenomenelor extreme asupra mediului și consecințele acestora pentru rețeaua de așezări au conturat un domeniu de cercetare care va fi extins ulterior (*Inundațiile Bahluiului*, 1935). Legat de rețeaua de râuri, au fost analizate posibilitățile de alimentare cu apă a localităților în contextul evaluării resurselor de apă din Podișul Moldovei (1936) și procesele de modelare fluvială (*Confluențele și formarea luncilor Siretului și Prutului*, 1946), aspecte importante și în prezent pentru studiile geografice.

Profesorul Tufescu a pus în evidență încă din 1955 tendința de intensificare a hazardelor naturale (eroziune, alunecări, inundații) în legătură cu creșterea presiunii antropice asupra mediului și cu extinderea așezărilor în arealele mai expuse impactului diferitelor fenomene naturale.

În această perioadă și ulterior a dezvoltat primele preocupări pentru geografia utilizării terenurilor în diferite unități de relief. Modificările utilizării terenurilor sunt recunoscute în prezent ca un domeniu prioritar al geografiei, fiind considerate un element esențial al modificărilor globale ale mediului.

În perioada 1954-1956 (în care a avut interdicția de a publica în revistele de specialitate), Profesorul și-a continuat activitatea de cercetare și a elaborat o serie de monografii asupra unor orașe ca Timișoara, Piatra Neamț și Botoșani, în care au fost analizate în detaliu condițiile fizico-geografice locale. Tot în această perioadă a desfășurat o susținută activitate în cadrul Institutului de Cercetări și Amenajări Silvice (1955), unde a acumulat un impresionant material factual referitor la degradarea terenurilor în diferite unități de relief, pe care l-a valorificat ulterior în numeroase lucrări.

În lucrarea sa fundamentală *Modelarea naturală a reliefului și eroziunea accelerată* (1966), distinsă cu premiul Academiei Române „Gh. Munteanu-Murgoci”, profesorul Tufescu sublinia, cu peste trei decenii în urmă, pericolul global al impactului antropic asupra mediului. În lucrare sunt analizate fenomene de alunecare și eroziune într-un context global, regional și local, fiind utilizate numeroase studii de caz din România.

Tot în această lucrare a fost menționată posibilitatea încălzirii globale a climei datorită emisiilor de CO₂ în atmosferă.

Volumul *Ecologia și activitatea umană*, publicat în anul 1981 în cadrul Editurii Albatros, împreună cu fiul Domniei Sale, dr. Mircea Tufescu (un eminent biolog stabilit în prezent la Toronto), este un exemplu de cooperare interdisciplinară. Lucrarea pune în evidență o serie de concepte referitoare la relațiile dintre geografie și ecologie, care rămân actuale pentru studiul integrant al mediului, subliniind impactul diferențiat al activităților umane asupra tuturor componentelor mediului.

Concepția profesorului Tufescu referitoare la unitatea organică a geografiei este evidentă și în studiile regionale, în care componentele fizico-geografice sunt analizate în strânsă interacțiune cu societatea (*Subcarpații și depresiunile marginale ale Transilvaniei*, 1966; *România. Natură-om-economie*, 1974).

Într-un capitol introductiv din primul volum al *Tratatului de Geografie*, intitulat *Unitatea dintre pământul și poporul român*, au fost reluate, cu numeroase elemente noi, aspecte esențiale din cursurile sale de geografie economică, prin care au fost formate numeroase generații de studenți. Aceste idei au fost expuse cu un talent didactic deosebit și în manualele școlare pentru liceu, unele dintre acestea fiind publicate în peste 20 de ediții.

În perioada 1990-2000, profesorul Tufescu a îndrumat geografia românească în calitate de președinte al Comitetului Național Român de Geografie, de redactor-șef al revistelor de geografie ale Academiei și de membru în Consiliul Științific al Institutului de Geografie al Academiei Române.

Pe lângă lucrările de specialitate, academicianul Victor Tufescu a publicat o serie de lucrări de largă informare geografică, numeroase articole în presă, dar și pagini interesante despre locurile în care s-a născut, despre familia sa și oamenii pe care i-a cunoscut și prețuit în prima parte a vieții sale.

Spre exemplu, în lucrarea *Portrete de familie*, Profesorul prezintă cu mult talent o serie de incursiuni într-o epocă și o lume despre care geograful își amintește cu nostalgie și uneori cu destul humor. Ele relevă o altă latură a personalității academicianului Tufescu, aceea a omului sensibil și a părintelui iubitor.

Această lucrare a fost scrisă în anul 1988, la Perth, în Australia, și a fost publicată în colecția „Geografia României” a Institutului de Geografie, în anul 2000, fără ca Profesorul să o mai vadă în formă tipărită.